ప్రియబాంధవి

టంగు టంగున గంట మ్రోగగానే చెంగు చెంగున దూకుతూ కుర్రాళ్ళు బయటికి వెళ్ళిపోయారు. మొదటి రెండు పీరియడ్లూ మూడు నాలుగు తరగతులకు పాఠం చెప్పడంవల్ల సత్యమూర్తి నాలుక పిడచగట్టుక పోయింది. తల్లితో సహా సత్యమూర్తి కాపురముంటున్న యిల్లు పాఠశాలకు కూతవేటు దూరంలోనే ఉంది. కత్తి వాదరలా మిడిసిపడుతున్న ఉదయ కాలపు ఎండలో మెల్లగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ వచ్చి "కాసిన్ని మంచినీళ్ళిస్తావా అమ్మా!" అంటూ మూడంకణాల అరుగుపైన కూలబడిపోయాడు సత్యమూర్తి.

తబిలలో గ్లాసు మునుగుతున్న సవ్వడైతే వినిపించింది సత్యమూర్తికి. ఏ క్షణాని కాక్షణం ముసలావిడ ఈవలికి రావచ్చుననే అనుకుంటున్నాడు సత్యమూర్తి. అతడలా వేచివుండగానే ఒకటి, రెండు నిముషాలు గడిచిపోయాయి.

విస్మయంతో వెనుదిరిగి ద్వారంవైపు చూచాడు సత్యమూర్తి.

చూచిన క్షణంలో గుండె జల్లుమనగా కూర్చున్నవాడు కూర్చున్నట్టుగానే కొయ్యబారిపోయాడు సత్యమూర్తి.

ఆ దృశ్యం అలాంటిది:

శృంగారభావాన్ని వెల్లబికనీయని సిగ్గులా, ఆకులమాటున అణగి మణగివున్న పుష్ప గుచ్ఛంలా తాను మాత్రం చూపుకు ఆనకుండా లోపల

నిల్చుని, నీళ్ళ గ్లాసును ఈవలికందిస్తున్న ఆ అమ్మాయి ఎవరో సత్య మూర్తికి తెలుసు.

ఆమె పేరు పంకజం!

ఎక్కడో కొండ కొలనులో వికసిస్తుంది పంకజం! అది అందాలకు నెలవే! ఆనందాలకు మందిరమే! కానీ ఒడ్డున కాలు మోపగానే బుడుంగున లోపలికి ఆహరించి వేసే వూబి సంగతేమిటి? ఒకవేళ వూబిని ఉత్తరించినా కబంధ హస్తాలు చాచుకున్న నాచు మాటేమిటి? నీలిరంగు సిరాలాంటి చిక్కని నీటిలో మొసళ్ళు తిరగడం లేదన్న నమ్మక మేమిటి?—అందుకే ఒళ్లెరుగని శివం పనికిరా దనుకుంటాడు సత్యమూర్తి.

పంకజమంటే సత్యమూర్తికి భయం!
కానీ ఆ భయంలో ఒక మైమరుపు లేకపోలేదు.

పంకజం యొక్క ఆకర్షణ అలాంటిది. అది హృదయాన్ని విహ్వాలం చేసిపారవేస్తుంది. కొండ కొమ్ములోనుంచీ కొలనులో దూకి పంకజాన్ని కోసుకోకపోతే ఊపిరి నిలిచిపోతుం దనిపిస్తుంది. ఎప్పటికప్పుడు—ఇదిగో దూకబోతున్నావు. దూకేస్తున్నావు—అంటూ తన మనసే తనను వేగిరింప చూస్తుంది. పదిమందిలో మూర్తీభవించిన వైరాగ్యంలా మసలుకోవడం సులభమే! కానీ మనసు లోపలి ఈ ఆకర్షణను అధిగమించడం దుస్తరం.

ఎందుకు అధిగమించాలి—అంటూ మనసు లోపలి మనసు సత్య మూర్తికి ఎదురుతిరగడం కూడా కద్దు.

అందు కొక "రెడీమేడ్" సమాధానం ఉండనే ఉంది—పనికిరాదు. పనికిరాదు. ఒళ్లెరుగని శివం పనికిరాదు.

సత్యమూర్తి ఆలోచనలు సత్యమూర్తివి. కానీ లోపల ఎంతసేపని విగ్రహంలా నిల్చోగలుగుతుంది పంకజం! నిల్చున్న తీరులో కదలిక కలిగిం దేమో, ఆమె చేతిలోని గాజులు కూడా కదిలాయి.

ఆ కదిలిన గాజులు—వోయీ అర్భకుడా! అందుకోవయ్యా గ్లాసు-అంటూ తనను ఎగతాళి పట్టిస్తున్నట్టున్నాయి.

సత్యమూర్తి గ్లాసు చేతికి తీసుకున్నాడు. రెండు గ్రుక్కల్లో గ్లాసును ఖాళీ చేసేశాడు.

చక్కెర దిని చేదనగూడదు.

చందమామను చూచి కళ్లు మూసుకోగూడదు.

అందుకే, ఎంతగా తన కిష్టం లేకపోయినా "నీళ్ళు చాలా తియ్యగా ఉన్నాయి" అంటూ సత్యమూర్తి ఓ కాంప్లిమెంటు సమర్పించుకున్నాడు.

ఇంటర్వెల్ పూర్తి కావచ్చిందేమో, ఎవరో కుర్రాడు అయ్యవారు లేకపోవడం చూచి ఎడతెగకుండా గంట మ్రోగించేస్తున్నాడు.

ఆ ఘంటారావం సత్యమూర్తికి తనపైన గెలుపు సాధించిన ఏదో ఒక మహత్తర శక్తియొక్క విజయగర్వానికి సంకేతంలా వినిపిస్తోంది.

సత్యమూర్తి పైకి లేచాడు. నాలు గడుగులు ముందుకు వేశాడు. అయిదో అడుగు వేయబోతూ ద్వారంపైపు చూచాడు.

ఆనందం లాస్యమాడుతున్న వినీల లోచనాలతో, మంచులో తడిసి నీరెండలో నిగ్గులు దిద్దుకుంటున్న గులాబీ పువ్వులాంటి ముఖ మండలంతో, ముద్ద మందారంలాంటి పెదవిపైన విద్యుద్దీపం లాంటి లేనగవుతో క్షణంలో సగంసేపు మాత్రమే కనిపించింది పంకజం.ఆ తరువాత మబ్బులో మాయమై పోతున్న మెరపుతీగలా తలుపు చాటుకు జారిపోయింది.

'భగవంతుడా! ఏమిటీ పరీక్ష?' అనుకుంటూ సత్యమూర్తి గాబరా పడిపోయాడు.

అడివిపాళెం వచ్చి ఉద్యోగజీవితం ప్రారంభించిన కొత్తలో ఒకా నొక శుక్రవారం నాటి ఉదయం సత్యమూర్తి మొదటిసారిగా పంకజాన్ని చూచాడు.

ఎందుకోగానీ ఆరోజు పాఠశాలకు సెలవు.అరుగుపైన పడుకుని సత్య మూర్తి ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్నాడు.హృదయాన్ని స్పృశించే మధుర మైన భావం ఎదురైనప్పుడల్లా పుస్తకం మూసిపెట్టి ఆకాశంపైపు చూడడం సత్యమూర్తి అలవాటు. తన అలవాటు ప్రకారం అతడొకసారి ఆకాశంలోకి చూచాడో.లేదో హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమైంది పంకజం.

ఎట్టఎదుట రెండంతస్థుల మేడ. మేడపైన డాబా. డాబాపైన పిట్ట గోడ కానుకొని శిరోజాల చిక్కు విడదీసుకుంటూ ఉంది పంకజం.

అవి చలికాలపు రోజులు. పైగా ఆనాడు నల్లటి మబ్బులు గుడారం వేసుకుని లోకాన్ని రెఫ్రిజరేటరుగా చేసిపెట్టాయి. ఎంతసేపటికీ కురులు ఆర లేదేమో. చక్కా డాబాపైకి వచ్చింది పంకజం. మబ్బుల వెనుక జాము ప్రొద్దెక్కినా అడవిలో ఇంకా ఈదరగాలి విసవిసలాడుతోంది. పంకజం గాలి కెదురుగా నిల్చుంది. దుందుడుకుతనం పిల్లతెమ్మెరల సొత్తు. అవి అవ కాశం దొరకగానే పంకజంతో సరాగాలు ప్రారంభించేశాయి।

కళ్లు మూసుకున్నాడు సత్యమూర్తి. మూసిన కళ్ళు తెరవకుండా తటాలున పైకి లేచి,' గబాలున యింటిలోపలికి వెళ్ళి తలుపు మూసి గడియ వేసుకున్నాడు.

"అదేమిట్రా సత్యం! పొగ బయటికి పోకుండా తలుపు మూసేస్తున్నా వెందుకూ?" విస్తుపోతూ అడిగింది పార్వతమ్మ.

"నీకు తెలియదులేనే అమ్మా! ఊరుకో, ఊరుకో" అన్నాడు సత్య మూర్తి.

తనేమో ఉద్యోగిగా ఈ వూరికి వచ్చాడు. వచ్చినవాడు ఎలాగైతే వచ్చాడో అలాగే తిరిగి వెళ్ళిపోవడం శ్రేయస్కరం. ఉడుముకు వూళ్ళో పెత్తనాలు క్షేమాన్ని చేకూర్చవు. అదీగాక నూరేళ్ళ ప్రణాళికగా తాను రూపొందించుకుంటున్న ఆదర్శ జీవితంలో తుచ్ఛమైన లోలుపత్వాలకు తావు లేదు.

అంతవరకు బాగానే ఉంది! కానీ డాబాపైన కనిపించినట్టే కనిపించి అలాగే కదిలివచ్చి కను పాపల్లోనే కాపురం పెట్టుకున్న ఆ ప్రతిబింబాన్ని ఎలా చెరిపివేయగలడు సత్యమూర్తి?

నాలుగు రోజుల తర్వాత ఓ రోజు మధ్యాహ్నం బడి విడిచిపెట్టి యింటికి తిరిగి వచ్చాడు సత్యమూర్తి. పెట్టెలో ఉండవలసిన తన పుస్తకాలు బయటపడి ఉన్నాయి. దీగుడులో ఉంచిన పుస్తకాలు పెట్టెలోకి వచ్చేశాయి. "ఇదేమిటమ్మా ఈ గల్లంతు?" అంటూ తల్లివైపు చూచాడు సత్యమూర్తి.

"ఆ అమ్మాయిరా సత్యం! నీ పుస్తకాలన్నీ గాలించేసింది. మళ్ళీ తీసుకొస్తానని చెప్పి నాలుగైదు పుస్తకాలు తానే తీసుకెళ్ళింది."

పుస్తకాలమాట దేవు డెరుగు!—మనసును కలచివేయకపోతే తన కంతే చాలు ననుకున్నాడు సత్యమూర్తి.

మళ్ళీ నాలుగురోజులు గడిచిపోయాయి. మధ్యాహ్నం భోజనానికి కూర్చున్నాడు సత్యమూర్తి. తాళింపు అన్న పేరుతో ఎంచినట్టుగా నాలుగు చిక్కుడుకాయలు వడ్డించింది పార్వతమ్మ.

"ఇదేమిటమ్మా, యింత కొంచెంగానా చేయడం?" అన్నాడు సత్యమూర్తి.

"నేనేమో గిన్నె నిండుకూ చేశానురా సత్యం! బాగున్నాయని చెప్పి ఆ అమ్మాయి గిన్నె ముందు పెట్టుకుని కూర్చుంది. అప్పటికీ నయం, దేవుడి ప్రసాదంలా నీకు నాలుగు కాయలు మిగిలించింది!" నిండుగా, నిర్మలంగా నవ్వుతోంది పార్వతమ్మ.

"నవ్వింది చాల్లేవే అమ్మా! కావలిస్తే తాళింపు మాత్రమే గాదు. కూరా, చారూ, అన్నం అంతా కలిపి కొట్టేసినా నా కభ్యంతరంలేదు. ఆ మాత్రం శిక్షతో ఆవిడ మనల్ని వదిలి పెడితే చాలు" అన్నాడు సత్యమూర్తి.

పార్వతమ్మకు అర్థంకావడంలేదు. తన కర్థం కానప్పుడల్లా, బహుశా అవన్నీ కొడుకు పుస్తకాల్లో నేర్చుకున్న మాటలేమోనని వూరుకోడం పార్వతమ్మ స్వభావం!

పుస్తకాలకు భద్రం లేదు. తాళింపు తనదాకా రాదు! అయినా ఫరవా లేదు లెమ్మనుకున్నాడు సత్యమూర్తి. ఏం ఫరవాలేదు? ఆవిడ ఇంకా యింకా తన జీవితంలోకి చొచ్చుకుని వచ్చేస్తుంది.

వచ్చేసింది గూడా!

తలుపు చాటుకు వెళ్ళిపోతూ ఆవిడ నవ్విన నవ్వొక్కటే చాలు— అది వెయ్యి ప్రణయగీతికల పెట్టు!

సత్యమూర్తి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. కుర్రాళ్ళ లెక్కల్లో, చూచి

వ్రాతలో నిమగ్నులై పోయారు. సత్యమూర్తి బుర్రలో మాత్రం ఆలోచనలు హోరెత్తిపోతున్నాయి.

రానూరానూ తనదంతా అనిరుద్ధుడి కథగా పరిణమిస్తోంది. పంకజమే ఉషాకన్య. వెంకటాద్రిగారే బాణాసురుడు!

వెంకటాద్రిగారు! పొట్టి క్రాపింగుతో, మిణుగురుపుర్వులంతేసి చిన్న కళ్ళతో, నల్లటి బొద్దు మీసాలతో ఎదుటి మనిషిపైకి రూక్ష వీక్షణాలు బరపే వెంకటాద్రిగారంటే సత్యమూర్తికి గుండెల్లో జ్వరం. మహానుభావుడు! తనాయనకు చేసిన అపకార మేమీ లేదు. ఆయనకు తనపైన అంతకోప మెందుకో తన కర్థంకాలేదు. అసలీ వూళ్ళో పాఠశాలంటూ ఒకటి జరగడం ఆయన కిష్టం లేదన్న విషయం యిక్కడికి వచ్చాకగానీ తనకు తెలియదు. పాఠశాల ప్రారంభమైనప్పటినుంచీ పదిమందికి తక్కువ గాకుండా పంతుళ్ళు రానూ వచ్చారు; పోనూ పోయారు. ఆఖరు టీచరైతే దీపావళి పండుగకు స్వగ్రామానికి వెళ్లొస్తానని చెప్పి వెళ్ళినవాడు, సంకురాత్రికైనా తిరిగి రాలేదు....

కారణం లేనిదే కార్యం లేదు! సత్యమూర్తి వాకబు చేశాడు. తీగను కదిపాడేమో, డొంకంతా కదిలింది.

వెంకటాద్రిగారి తాతగారు తుపాకీ వేటలో సిద్ధహస్తులు. ఆ వ్యాసంగం మూలంగా ఆయన కానాటి జిల్లా కలెక్టరు జేమ్సు దొరగారితో పరిచయం కలిగింది. ఆ పరిచయం యిద్దరూ కలిసి వచ్చి ఈ కాటేరమ్మ కోనల్లో సలిపిన మృగయావినోదాల్లో బద్ధసఖ్యంగా పరిణతి చెందింది. ఉద్యోగ విరమణ తర్వాత స్వదేశానికి వెళ్ళిపోదలచుకున్న జేమ్సు దొరగారు భారతదేశంలోని తమ మిత్రునికో ఉపకారం చేసిపెట్టాలనుకున్నారు. ఆ సదాశయంవల్ల రెండు గుట్టల నడుమ ప్రవహిస్తున్న చింతలేరు కడ్డంగా ఓ చెరువు రూపొందింది. చెరువుక్రింద చిట్టడవిలో నూరెకరాల సుక్షేత్రం తయారైంది. పొలాలకు నైరుతి మూలగా వెంకటాద్రిగారి తాతగారు తమ కీ నివాసగృహం నిర్మించుకున్నారు. కానీ నూరెకరాల సాగుబడి ఒక రిద్దరితో

జరిగే తతంగం కాదు. అందుకోసం పది పదిహేను కుటుంబాలే అడవిలోకి తరలి వచ్చేశాయి.

ఇది అడవిపాళెం తాలూకు స్థల పురాణం.

పోగా నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలించడానికి ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టిన ప్రయత్నాల్లో 'రెండు వందలా యాభై మంది కొక పాఠశాల' అన్న నిర్ణయం మూడేళ్ళ నాటిది. పెదబాబుగారి అనుమతి కోసం మడిగట్టుకుని కూచోకుండా అడివిపాళెంలోని ఎల్లయ్యలూ, పుల్లయ్యలే ముందుబడి ప్రభుత్వ సహాయానికి స్వాగతం పలికి పలుకూటానికొక పూరికొట్టం వేయించారు.

అడవిపాళెంలో బడి ప్రారంభమైంది.

బడి ప్రారంభమైన అనతికాలానికే వెంకటాద్రిగారిందుకు విముఖులన్న వదంతి కార్చిచ్చులా వ్యాపించింది. ఆ విముఖత్వానికి వెనుక నున్న కారణం మాత్రం నిగూఢంగానే ఉండిపోయింది.

విద్యావివేకాలు లేనిపోని కుశంకలకు దారితీయగలవన్నది వెంకటాద్రిగారి అనుమానం!

లోకం ఏమైనా మనకేమని హాయిగా అడవి పక్షుల్లాగా కాలం వెళ్ళదీస్తున్న తమ ఆశ్రితులు చదువులమూలంగా కొత్త కొత్త మానసిక రుగ్మతలకు గురికావచ్చు నన్నది వెంకటాద్రిగారి సందేహం!

ఉత్తరువు చేతికి తీసుకుని అడివిపాళెం చేరుకోగానే సత్యమూర్తి వెంకటాద్రినిగారిని దర్శించాడు. తానిక్కడి పాఠశాలకు టీచరుగా నియమింపబడినట్టు తెలుపుకున్నాడు. వెంకటాద్రిగారు సత్యమూర్తిని నొకసారి ఎగాదిగా చూచి యింక నువ్వు వెళ్ళిపోవచ్చు నన్నట్టుగా తల పంకించారు. సత్యమూర్తి విస్మయంతో వెలుపలికి వచ్చేశాడు.

తీరా బడినీ, బడి పరిసరాలను శుభ్రం చేయించిన తర్వాతగానీ సత్యమూర్తికి ఫర్నిచరు సంగతీ, రికార్డుల విషయమూ స్ఫురణకు రాలేదు. అవి వెంకటాద్రిగారి అధీనంలో ఉన్నట్టు ఎవరో తెలియబరిచారు. అయితే వెంకటాద్రిగారు మాత్రం 'నిన్నెవడు చూచాడు, నీ సామాన్ల నెవడు చూచాడు'

అన్నట్టుగా కళ్లెర్రచేసి సత్యమూర్తి వైపు చురచుర చూచారు. మతి పోయి నంత పనైంది సత్యమూర్తికి! ఫర్నిచరు గానీ, రికార్డులుగానీ తన కంటి కింతవరకూ కానరాలేదని అతడు పై వారికి తెలుపుకున్నాడు. తెలుపుకున్న పదిరోజుల కొకనాటి ఉదయం ఓ సబ్ యిన్స్పెక్టరు నలుగురు పోలీసులతో సహా అడివిపాళెంలో ప్రత్యక్ష మయ్యాడు. అతడు వచ్చిన సమయానికి వెంకటాద్రిగా రింట్లో లేరు. కారు బారుచేసి, కూపీలు లాగి చివరకు వెంక టాద్రిగారి మేడలో మేడమెట్ల క్రిందలి చీకటి గదిలోనుంచీ పాఠశాలోప కరణాలను బయటికి తీయించాడు ఇనస్పెక్టరు. వాటిని సత్యమూర్తికి అప్ప గించి,ముట్టినట్టుగా స్టేట్ మెంటు వ్రాయించుకుని అతడెలా వచ్చాడో అలాగే మాయమై పోయాడు.

ఈ సంఘటన అగ్నిలో ఆజ్యాన్ని పోసింది.

నాటినుంచీ నేటివరకూ వెంకటాద్రిగారి కంట పడకుండా ముఖం చాటుచేసుకుని తిరుగుతున్నాడు సత్యమూర్తి....

సత్యమూర్తి స్మృతిపథంలో పూర్వగాథ పరుగులిడుతుండగానే బడివేళ పూర్తయింది. కుర్రాళ్ళను యిళ్ళకు తోలి సత్యమూర్తి గూడా యింటిదారి పట్టాడు.

"ఏమిట్రా సత్యం!మంచినీళ్ళు తియ్యగా ఉన్నాయని చెప్పావటగా!" చిరునవ్వుతో అడిగింది పార్వతమ్మ.

"పనిలో పనిగా నీకూ ఒకమాట చెప్పాలమ్మా! ఆ అమ్మాయి మాటి మాటికీ మన యింటికి రావడం మంచిది గాదు" అన్నాడు సత్య మూర్తి.

"ఎందుకురా సత్యం! భూమిలో పుట్టే పిల్లగాదురా పంకజం! వచ్చిందంటే నన్నొక పని చెయ్యనివ్వదు. కూచోబెట్టి అన్నిపనులూ తనే చేసుకపోతుంది. మనుషులంటే ఆ అమ్మాయికి ఎంత అపేక్షను కున్నావు...."

"నువ్వొట్టి వెర్రి మాలోకానివే అమ్మా!నీకు ప్రపంచమంటే ఏమిటో తెలియదు" అంటూ విసుక్కున్నాడు సత్యమూర్తి.

* * *

ఆరోజురాత్రి ఏడుగంట లప్పుడు పెదబాబుగారు రమ్మంటున్నారంటూ సత్యమూర్తికి పిలుపు వచ్చింది.

పిలుపందుకున్న సత్యమూర్తి తనకోసం కాచుకుని కూచోకుండా ముసలావిడను భోజనంచేసి పడుకోమని చెప్పి వెంకట్రాదిగారి మేడవైపు బయల్దేరాడు.

పౌర్ణమిపోయిన ఏడో రోజు! ఎటు చూచినా కోనలో చీకటే.నడయాడుతోంది.ఆపాటికే అడివిపాళెం పూరిగుడిసెల్లో ప్రమిద లారిపోయాయి. హోరున వీస్తున్న గాలిలో పూనకం వచ్చినట్టుగా కదలాడిపోతున్న సీమ బాగిచెట్ల మధ్య, చిక్కని చీకటిని తొలగద్రోయలేక తెల్లబోతున్న దీపాల కాంతిలో వెంకటాద్రిగారి మేడ యధార్థ దృశ్యంలా గాకుండా నీటిలో నీడలా కనిపిస్తోంది. తెల్లటి మబ్బుల నడుమ దారితప్పిన బాటసారులకు మల్లే బిక్కుబిక్కు మంటున్న నక్షత్రాలకేసి చూస్తూ వసారాలో స్తంభాని కానుకొని నిల్చున్నాడు సత్యమూర్తి. రావడమైతే వచ్చాడు గానీ, వచ్చిన తర్వాత వెంకటాద్రిగారికి తన రాక నెలా తెలుపుకోవాలో సత్యమూర్తికి తోచడం లేదు. అత డొకటి, రెండుసార్లు దగ్గి చూచాడు. రెండు మూడు సార్లు గొంతుక సవరించుకొన్నాడు. ఎంతగా ప్రయత్నించినా తన రాక గుర్తింపబడిన సూచనలు లేవు.

గంట ఎనిమిదైంది. ఎనిమిదిన్నర కూడా కావస్తోంది. నిల్చునే ఓపిక నశించిపోగా సత్యమూర్తి వసారాలో వేసి ఉంచిన బెంచీపై కూర్చున్నాడు. కూర్చున్నతరువాత పది పదిహేను నిమిషాలకు నిటారుగా కూర్చునే ఓపిక సైతం లేక కిటికీ కమ్ములపైకి వ్రాలిపోయాడు. కాస్సేపు వసారాలో మినుకు మినుకుమంటున్న గుడ్డిదీపంకేసి చూచాడు. ఆఖరుకు కళ్ళు మూసుకుని ఆలోచనలో పడిపోయాడు....

ఉన్నట్టుండి వెంకటాద్రిగారు తన కిలా కబురు పెట్టడంలోని అంతర్యం ఏమై ఉంటుంది? తెలిసి తనేమీ అపరాధం చేయలేదు. ఒకవేళ పిట్టకథలో గొర్రెపిల్లలా తెలియక చేశాడేమో! ఐనా తినబోతూ రుచు లడగడ మెందుకు?

కిర్రున శబ్దంతో తలుపు తెరుచుకుంది.

వెంకటాద్రిగారు వెలుపలికి రాకమునుపే సత్యమూర్తి లేచి నిల్చు న్నాడు. చేతివ్రేళ్ళు నులుపుకుంటూ "ఎందుకో రమ్మన్నారట...." అంటూ నీళ్ళు నమిలాడు.

తమ వెంటనే రమ్మన్నట్టు సైగచేసి వెంకటాద్రిగారు మేడ మెట్లెక్కసాగారు.

మేడపైన హాల్లో వాలు కుర్చీలో విశ్రమించారు వెంకటాద్రిగారు. తాంబూల చర్వణం పూర్తయ్యాక పొగచుట్ట ముట్టించి నింపాదిగా పొగ వదుల్తూ "అది కాదయ్యా పంతులూ! నాకు తెలియక అడుగుతున్నాను. గవర్మెంటువారు వినాయకుడి గుడి అవతలి వైపున ఉన్న జాగాను గూడా నీ స్కూలుకు దఖలు పరిచేశా రేమిటి?" అంటూ సూటిగా ఓ ప్రశ్నను సంధించారు.

సత్యమూర్తి దిగాలు పడిపోయాడు. "అబ్బే! అదేమిటండీ! ఆ జాగా ఎవరిదో నాకు తెలియదు. బీడుగా పడివుండటంవల్ల ఆటల కోసమని కుర్రాళ్ళ నక్కడికి తీసుకెళ్లాను...."

దట్టంగా వ్యాపిస్తున్న పొగ మబ్బుల వెనుక అరమోడ్పు కళ్ళతో పడుకున్న వెంకటాద్రిగారు యించు మించు నిద్ర పోతున్నట్టుగా కనుపిస్తున్నారు.

ఐదు నిమిషాల తర్వాతగాని సత్యమూర్తి తన సంజాయిషీని క్షమాపణతో కలిపి పూర్తి చేయలేకపోయాడు.—"పొరబాటే జరిగింది. మీరు వద్దంటే మానేస్తాను...."

పొగచుట్ట ఆరిపోయిందేమో, వెంకటాద్రిగారు చివాలున పైకి లేచి గదిలోపలికి వెళ్ళారు. ఆయన తిరిగి వచ్చేసరికి ఎంత లేదన్నా పది నిముషాలు గడిచిపోయాయి. మళ్ళీ వాలుకుర్చీలో పడుకోబోతూ, యిదివర కెన్నడూ చూచి యెరుగని వారిలా "ఇంకా యిక్కడే ఉన్నావా! వెళ్ళు" అన్నారు.

బ్రతుకుజీవుడా అనుకుంటూ సత్యమూర్తి గబగబా మెట్లు దిగేశాడు. ఒక్క పరుగుతో గేటును సమీపించాడు. ఒక్క వూపుతో తలుపును ముందుకు త్రోశాడు.

అంతే—అడుగు వెనక్కి వేసేశాడు.

తలుపులు తెరిచిలేవు. వాటి కడ్డంగా తగిలించిన చిలుకుపైన దానికి సంబంధించిన తాళంచెవి కొక్కదానికితప్పా మిగిలిన సాధనా లన్నింటికీ అభేద్యమైన తాళం ఒకటి—ఆకారంలో కబిల బావిలో నీటిమట్టానికి పై మెట్టుమీద కనిపించే ఖారీ సైజు బావురుకప్ప లాంటిది, వ్రేలాడుతోంది!

సత్యమూర్తి దిక్కులు చూచాడు. పైన గాజు ముక్కలు తాపడం చేసిన బలమైన ప్రాకార కుడ్యాలు. ఎట్టయెదుట కోట తలుపులాంటి యినుపకమ్మల గేటు! ఈ రాత్రికి తనిక్కడ బంధితుడు! ఇదేనా తనకు శిక్ష? యింత సునిశితంగా శిక్షా పథకాన్ని రూపొందించ గలరా వెంకటాద్రి గారు!

భారతీయ శిక్షాస్మృతిలో కోర్టు లేచేంతవరకూ నిల్చునే శిక్ష ఒకటుం దని విని ఉన్నాడు సత్యమూర్తి. ఈనాడు వెంకటాద్రిగారి పీనల్ కోడ్‌లో అలాంటిదే వేరొక శిక్ష ఉందని తెలుసుకోగలిగాడు.

సత్యమూర్తి కృంగిపోయాడు. లోలోపలే కుమిలిపోయాడు. ఈ నిస్సహాయ పరిస్థితిలో ఒక్కసారి గొంతెత్తి ఏడ్చేస్తే బాగుండునన్నంతగా పెల్లుబికిన శోకోద్వేకానికి కళ్ళల్లో నిలిచిన కన్నీటితోనే ఆనకట్టలు కట్టు కున్నాడు. కానున్నది కాకమానదన్న పెద్దల మాటలను మననం చేసుకుని, తిరిగి వెళ్ళి వసారాలో వేసివున్న బెంచీపైన తన మామూలు తావులో కూర్చున్నాడు.

కాలం గడిచిపోతోంది. నూనె బొత్తిగా వట్టిపోయినతర్వాత గూడా, జీవితాశను వదులుకోలేక ఒకటి రెండు విఫల ప్రయత్నాలు చేసి, ఆఖరుకు వసారాలోని దీపం గుప్పున ఆరిపోయింది. ఇనపెట్టెలాంటి గృహాంత ర్భాగంనుంచి మచ్చుకొక కాంతి కిరణమైనా వెలుపలికి ప్రసరించడం లేదు.

సత్యమూర్తి కూర్చున్నచోటు చిమ్మచీకటికి నిలయం! కళ్ళు తెరిస్తే కను పించేది కంబళిలాంటి చీకటిలో స్వరూపాలను దాచుకున్న కొండ కోనలతో, చెట్టుచేమలతో రాకాసిమూకలు కొలువు చేసినట్టున్న దృశ్యం! కళ్లు మూసు కుంటే కునుకు రాదు. నిద్ర చోటెరుగని మాట నిజమే. కానైతే అది కడుపు నిండినవాడికీ, కలతలు లేనివాడికి మాత్రమే వర్తించే మాట....

కాలం పరుగెత్తడంలేదు, బండరోకలిలా ప్రాకుతోంది.

ఉన్నట్టుండి ఉలికిపడ్డాడు సత్యమూర్తి.

చీమ చిటుక్కుమంటే వినిపించే ఆ నిస్తబ్ధతలో లేతపైరు పైన చిరుగాలి పరుగెడుతున్నట్టు సన్నగా ఓ సవ్వడి....

లేచి నిల్చునేవాడే సత్యమూర్తి....

కానీ ఈ సవ్వడికి మూలకందమైనది అపాయమే అయితే, లేచి నిల్చోడం మరింత ప్రమాదానికి మాత్రమే దారి తీస్తుంది....

లేచి నిల్చోలేదు సరిగదా, కదిలి మెదలడంలేదు సత్యమూర్తి....

స్తంభీభూతమైన అతడి శరీరంలో కళ్ళు మాత్రం అప్రయత్నంగా చలిస్తున్నాయి.

వసారాలో ఈ చివరినుంచి ఆ చివరి వరకూ పరవళ్లు తిరిగిన అతడి చూపులు చివరి కొాక మూరెడు దూరంలో ఉన్న కిటికీ పైకి వచ్చి ఆగి పోయాయి.

ఒక్కసారిగా శరీర ఉష్ణోగ్రత పది డిగ్రీలు తగ్గిపోయి, ఒళ్ళు మంచుగడ్డలా బిగుసుకుపోతున్నట్టుగా ఫీలయ్యాడు సత్యమూర్తి.

కిటికీ తలుపులు రెండింటిలో ఒకటి నాలుగంగుళాల మేరకు తెరుచుకుంది....

తెరుచుకున్న తలుపు దగ్గరగా ఓ ఆకారం నిల్చుని ఉన్నట్టు లీలగా కనిపిస్తోంది.

వెనువెంటనే మాటలుకూడా ప్రారంభమయ్యాయి.

"నేనే మేష్టారూ! పంకజాన్ని!" ఆ మాటలు చుట్టూరా కరడు

గట్టుకుపోయిన స్తబ్ధ వాతావరణాన్ని పుష్పబాణాలతో చీల్చివేస్తున్నంత సున్నితంగా ఉన్నాయి.

సత్యమూర్తి మాట్లాడే స్థితిలో లేడు.

ఇంకా నయం! నందనవనంలోని పారిజాతాన్నని చెప్పుకున్నావు గావు—అతడు మనసులోనే చిరచిరలాడి పోయాడు.

"కోపంగా ఉందా మేష్టారూ?"

సత్యమూర్తికి ఒళ్ళు మండింది. ఆత దీసారి తెగించేశాడు. "లేదు. ఆనందంగా ఉంది" అన్నాడు.

"కాదు. ఆకలిగా ఉంది...."

తనింతవరకూ భోజనం చేయలేదన్న సంగతి సత్యమూర్తి కందాకా స్మృతిలో లేదు. అలాగని అతని కడుపులో కొక్కాలు త్రవ్వక పోలేదు. కానీ సత్యమూర్తి ఆ బాధ తనది కాదనుకున్నాడు. ప్రచ్ఛన్న యుద్ధానికి ఆల్టిమేటమ్ ప్రకటించి, గేటుకు తాళం బిగించి వెంకటాద్రిగారు తనను ఖైదీగా చేసిపెట్టిన యిబ్బందిలో సత్యమూర్తి తన క్షుద్బాధను సైతం విస్మరించాడు.

"మరేం భయపడకండి మేష్టారూ! మా నాన్నగారంతే! పెద్ద పాలేరు నరసింహులుతో ఆయన మాట్లాడుతుంటే విన్నాను. మాటలన్నీ వినిపించాయి గావు. అప్పుడే యిలాంటిదేదో జరుగుతుం దనుకున్నాను. పోనివ్వండి మేష్టారూ! ఇప్పుడు మీ కొచ్చిన కష్టమేమీ లేదు. ఈ పొట్లంలో ఫలహారా లున్నాయి. ఇక్కడే చెంబులో నీళ్ళుగూడా ఉంచాను...."

పొట్లాన్ని చేతికి తీసుకొంటూ ఉండగా సత్యమూర్తి కళ్ళల్లో నిలిచినవి కన్నీళ్ళు గావు, ఆనందబాష్పాలు.

సువిశాలమైనది ప్రపంచం. ఈ ప్రపంచంలో ఒక తల్లిని మినహాయిస్తే తను తింటున్నాడా, లేక పస్తులు మాడుతున్నాడా అన్న విషయాన్ని పట్టించుకున్నవాళ్ళు లేరు. పాతికేళ్ళ జీవితంలో ఈనాటికి ఈ అడవిపాశెంలో తనకోసం దురపిల్లి కరిగిపోయే హృదయం ఒకటి విరిసిన పంకజంలా

ఎదురైంది. కానీ యిదంతా ఓ స్వప్నంలా ఉంది సత్యమూర్తికి! పంకజ మెక్కడ? తనెక్కడ? పంకజమేమో కొండ కొలనులో పూచిన పంకజమే! తనకేమో ఈత రాదు, సాహసం లేదు.

ఆలోచనల ప్రవాహం వెంట కొట్టుకపోతూ సత్యమూర్తి మూడు మైసూరుపాకులు, మరిన్ని పకోడీలు మాయం చేసేశాడు....పంకజం మన సులా చల్లగానూ, తీయగానూ ఉన్న మంచినీటితో కడుపులో యింకా మిగిలివున్న ఖాళీని భర్తీ చేసేశాడు.

సరిగ్గా ఆ సమయానికి లోకంపైకి వసంతాలు చల్లుతూ పూర్వాద్రి పైన చంద్రు డుదయించాడు.

సత్యమూర్తి కాళ్ళను బెంచీపైకి చాపేశాడు. చేతులను క్రిందికి దిగ విడిచేశాడు. వెన్నెల్లోకి చూస్తూ వెల్లకిలా పడుకున్నాడు.

చందమామ గూడా ఒక మానవుడే అయితే అతడి మనసే వెన్నెల. యుగాలనుంచీ పెరుగుదలే గాని, తరుగుదల లేని ఆప్యాయతతో వెన్నెల లోకాన్ని కావిలించుకుంటోంది. మేడ ఎదుట వేపచెట్టు క్రిందలి వెలుగు చీకట్ల ముగ్గులకేసి చూస్తున్నాడు సత్యమూర్తి. వెలుగులో చీకటి. చీకటిలో వెలుగు. ఇంతకన్నా విడమరిచి చెప్పడానికి వీల్లేనిది సృష్టి రహస్యం! ఎక్కడి మోదం, ఎక్కడి ఖేదం? మోదంలో ఖేదం. ఖేదంలో మోదం.

సత్యమూర్తి తొలి కోడితో మేలుకున్నాడు. ఆపాటి కెప్పుడో గేటు తెరుచుకుంది. చెరలో నుంచి విడివడిన కొన్ని క్షణాలకే సత్యమూర్తి యింటి ముఖం చూచాడు. అర్ధరాత్రి వరకు కుమారుడి రాక కోసం ఎదురు తెన్నులు చూచి ఆ తరువాత కలతనిద్ర పాలై అప్పుడే మేలుకున్న ముసలా విడ "అదేమిట్రా సత్యం! సాయంత్ర మనగా వెళ్ళినవాడివి, యిప్పుడా తిరిగి రావడం!" అంటూ లేచి కూర్చుంది.

"ఏమి చేయమంటావమ్మా! పెద బాబుగారు భాగవతం చదవమని వింటూ కూర్చున్నారు. తుష్టిగా భోజనంచేసి కూచున్నామేమో, అర్ధ రాత్రి కాదా తెమిలిందికాదు. ఆవేళప్పుడు యింటి కెక్కడ రాగలనని అక్కడే

పడుకోమన్నారు....'' అంటూ అప్పటికప్పుడు సత్యమూర్తి తల్లికోసం ఓ సంతృప్తికరమైన సమాధానం తయారు చేసేశాడు.

''అలాగట్రా సత్యం! పెదబాబుగారిని గురించి కిట్టనివాళ్ళు ఎన్నెన్ని రకాలుగా చెబుతా రనుకున్నావు! పోనీలే, వాళ్ళ పాపాన వాళ్ళే పోతారు గానీ అలాగైతే పెదబాబుగారు భాగవతం చదవ మన్నారన్నమాట! పాపం చేసుకున్నదాన్ని, నాకు వినే ప్రాప్తం లేకపోయింది. ఏ కథ చదివావురా సత్యం?''

సత్యమూర్తి తల్లివైపు జాలిగా చూచాడు. ఈమె పాలిటికి తెల్లని వన్నీ పాలు. అబద్ధం చెప్పి ఈమెను నమ్మించడం సులభం. అబద్ధం చెప్పక తను మరేం చేయగలడు? వెంకటాద్రిగారు తనపట్ల కినుక వహించారని తెలిస్తే ఈవిడ బెంబేలు పడిపోయి నిద్రాహారాలు మానివేయడం ఖాయం! ఇది వాస్తవం తెలిస్తే రానున్న చిక్కు. తెలియకపోతే మరింత గొప్ప చిక్కే ఎదురుగావచ్చు. అరమరికలు లేకుండా ఈమె ఎప్పటిలాగే పంకజాన్ని దగ్గరకు చేరదీస్తుంది. తననేం చేసినా, చేయకపోయినా పంకజం ముసలావిడతో సాన్నిహిత్యాన్ని మాత్రం వదులుకునేటట్టుతోచదు. వీళ్ళిద్దరి అనుబంధం చివరి కెక్కడికి దారి తీస్తుంది?

ఆలోచిస్తూ అరుగుపైన చతికిల పడ్డాడు సత్యమూర్తి.

*   *   *

జీవితాన్ని మధ్యలో తుద ముట్టించడానికి ప్రయత్నించడం ఎంతటి అక్రమమో, కథను మధ్యలో ఆపేయడానికి పూనుకోవడం గూడా అంతటి అక్రమం. జీవితంలాగే కథ కూడా ఓ ప్రవాహం లాంటిది. నీరు పల్లాలను తెలుసుకుంటూ ప్రవహించి కడకు కడలి కడుపులో లీనమైనట్టుగా కధకూడా పరిస్థితుల ఒత్తిడి మధ్య తన దారిని తాను చూచుకుంటూ చివరకు గమ్యం చేరుకుంటుంది. తూములు గానీ, మరవలు గానీ లేకుండా ప్రవాహానికి ఆనకట్ట నిర్మిస్తే ఏమవుతుంది? ఎప్పుడో ఒకప్పుడు కట్టను సమూలంగా పెళ్ళగించుకుని ఉరకలు పెడుతూ ప్రవాహం ముందుకు వెళ్ళిపోతుంది. ఈ రహస్యం సత్యమూర్తికీ తెలియదు. అందువల్లనే అతడు ప్రారంభమైన

కథను మధ్యలో ఆపేయదలచుకున్నాడు. అందుకు పునాదిగా తల్లిని స్వగ్రామానికి పంపించేశాడు.

అడవిపాళెం నీళ్ళు ఒంటికి పట్టక ముసలావిడకు జబ్బు చేసినమాట నిజమే! అప్పుడప్పుడూ రాత్రుల్లో ఒళ్ళు వెచ్చగిల్లుతుండేది గూడా! ఆ మాత్రానికే లేనిపోని భయాలను ప్రోదిచేసి, స్వగ్రామంలో ఉన్న నాటు వైద్యుడి అవుషధం తప్పా మరొకరి మందు ఈ జబ్బుపైన పనిచేయదని నమ్మించి, ముసలావిడను స్టేషనుకు తీసుకువెళ్లి రైలెక్కించేశాడు సత్యమూర్తి.

"ఎన్నడూ పొయ్యి ముఖం చూడని వాడివి! నీకు వంటేమి చేత నవుతుందిరా సత్యం?" అంటూ రైల్లో కూర్చున్న తర్వాత గూడా వాపోయింది పార్వతమ్మ.

"అదేం బ్రహ్మవిద్య కాదులేవే అమ్మా! నీకెందుకూ, నా అవస్థలేవో నేను పడతాను గానీ నువ్వు నీ జబ్బు సంగతి చూడు" అన్నాడు సత్యమూర్తి.

బ్రహ్మవిద్య కాదని ఒక్క మాటలో కొట్టి పారేశాడు గానీ నిజానికి పొయ్యి దగ్గర కూర్చునే తెగువ సత్యమూర్తికి లేదు. ప్రతి పూటా తింటున్న తిండికోసం మానవు లెందుకింతగా ముఖం వాచిపోయినట్టుగా కనిపిస్తారో సత్యమూర్తి కర్థం కాలేదు. తిండిపైన కసి బూనినట్టుగా అతడొక్క రోజంతా ద్రవాహారంతోనే కాలం గడిపేశాడు. మధ్యాహ్నం మజ్జిగ త్రాగాడు. రాత్రిపూట ఓ అరపడి పాలు పుచ్చుకున్నాడు. ఉదయం నిద్ర లేచేసరికి అతని శరీరం అతనిది గాదు! లేచి నిల్చోమంటుంది మనస్సు. వద్దులే. కాసే పిలాగే ఉండనివ్వు—అంటుంది శరీరం!

నీరెండలో స్కూలువైపు నడుస్తుండగా సత్యమూర్తికి తన పాదాలు భూమిపైన ఆనుతున్నట్టులేదు. ఎవరో మెడబట్టి తోయడంవల్ల అంతర్మధ్యంలో గిరికీలు కొట్టినట్టుంది. దారిలో ఒకటి రెండు సార్లు తూలి క్రింద పడిపోబోయి అత డంతలో నిలవరించుకున్నాడు.

పై కప్పు ఎగిరిపోయేటట్టుగా పిల్లలు కొంతసేపు ప్రకాశ పఠనం చేశారు. ఆ తర్వాత పాఠం వ్రాద్దామనుకుని రాగలరాతికి కక్కు వేసినట్టుగా పలకపైన బలపంతో నగిషీపనులు చేశారు. తదనంతరం యిది పని గాదనుకుని ఒకరి నొకరు గిల్లి కజ్జాలకు రాదీసుకుని, మొటికలు వేసుకుని, గొంతులు చించుకుని, బూరగమేళాలు తీసి-యింత హంగామా జరిగినా సత్యమూర్తిలో చలనం కనిపించకపోయేసరికి ఆఖరుకు అయ్యవారికి ఆరోగ్యం బాగున్నట్టు లేదని నిర్ధరించుకున్నారు.

ఇప్పుడు సత్యమూర్తి కలవర మంతా తిండి పైన! మధ్యాహ్నం ఇంటికి వెళ్ళగానే అతడు పాంటును వూడదీసేశాడు. చొక్కానుతీసి వంకీకి తగిలించాడు. మాసిపోయిన పంచతో, భుజంపైన తుండుగుడ్డతో వంటబడి వేషం ధరించాడు. వేషమైతే చక్కగా అమరింది కానీ పోర్షను బొత్తిగా రాలేదు సత్యమూర్తికి! నాలుగు కట్టెపుల్లలు తీసుకొచ్చి అతడు పొయిలో పడేశాడు. ఇంత మట్టినూనె పోసి అగ్గిపుల్ల గీపి అగ్నిభట్టారకుడి ఆవాహన చేశాడు. పొయి రాజేయడమైంది. అప్పుడు పెరట్లోకి వెళ్లి పాత్రను కడిగి తీసుకొచ్చాడు. ఇప్పుడు పొయ్యి మండటంలేదు. దట్టంగా పొగ మాత్రం పైకి లేస్తోంది. సత్యమూర్తి చేతిలోని పాత్రను అలాగే క్రిందికి వదిలేశాడు. మోకాళ్ళతో నేలపైకి వంగి తలను తీసుకెళ్ళి పొగలో ఉంచి రెండు నిమిషాలసేపు కొలిమితిత్తిలా పొయిలోపలికి గాలి సరఫరా చేశాడు. పొగలో వూపిరాడడం లేదు. తల బరువెక్కి, కళ్ళకు అంధత్వం సంప్రాప్తించినట్టు తోచి కణతల్ని పట్టుకుని ఈ బ్రతుకు వద్దురా బాబూ అనుకుంటూ బయటకు వచ్చేశాడు.

కానీ మానవుణ్ణి జీవితం అంచుల వరకూ వెన్నంటివుండే క్రూర జంతువు ఆకలి! దాని బారి బారికి గురికాకుండా, దాని ఎదుట పట్టుదలను సడలించుకోకుండా వుండడం ఎవడితరం? సత్యమూర్తికి ఒక సరిక్రొత్త ఉపాయం స్ఫురించింది. బుడ్డీలో నూనె అయిపోయింది గానీ, దీగుడులో నిరుపయోగమైన పాత పుస్తకాలు కొన్ని ఉన్నాయి. సత్యమూర్తి ఒక పుస్తకం పైకి తీశాడు, దాని సాయంతో మళ్ళీ మంటను కళ్ళజూచాడు,

ఒక్కొక్క కాగితంగా పుస్తకం పూర్తయ్యేసరికి కష్టాలు గూడా మండు కున్నాయి. ఇంతగా తనను ఏడిపించుకుని తిన్న తర్వాత యింక బియ్యాన్ని కడగడం కూడా ఎందు కనుకుని ముడి బియ్యాన్ని అలాగే పాత్రలో పోసి అత్తెసరు పెట్టేశాడు. ఎంత లేదన్నా ఈ బియ్యం ఖాద్యపదార్థంగా మార డానికి ఓ అరగంటసేపైనా పడుతుంది. అందాకా పొయ్యి దగ్గర పడిగాపులు పడడ మెందుకని నీరసిల్లిపోయిన శరీరాన్ని మంచంపైకి చేరవేశాడు.

సత్యమూర్తి కది నిద్ర పట్టదగిన సమయం కాదు. శరీరంతోబాటు మనసు గూడా శోషిల్లిపోయిన అవస్థలో గాలి తగ్గిపోయిన తోలుబొమ్మలా అతడు మంచంపైన పడివుండి పోయాడు. పడివుండగా పాత్రలోని బియ్యం వివిధ పరిణామాలకు లోనై చివరకు చిమిడిపోయి భిన్నత్వంలో ఏకత్వాన్ని నిరూపించడాని కన్నట్టు ఒకే ముద్దగా మారిపోయింది.

ప్రొద్దు పడమటికి తిరిగిన ఆవేళప్పుడు కూరనీ, చారనీ ప్రలోభాలు పెట్టుకో దలుచుకోలేదు సత్యమూర్తి. ఎలాగూ మరిగలో ఉప్పు రాళ్లు న్నాయి గనుక, పుల్లగా మజ్జిగ నీళ్ళు దొరికితే చాలు ననుకున్నాడు. చెంబు చేతికి తీసుకుని తలుపు చేరగిల వేసుకుని నిప్పులు గ్రక్కుతున్న ఎండలో వూరిపైన పడ్డాడు.

తిరిగి వచ్చేసరికి సత్యమూర్తికి నాలుగు కాలాలపాటు మనోఫలకం పైన స్థిరంగా నిలిచిపోగల దృశ్యం ఒకటి కనిపించింది. ఆకటిబాధ మాన వుడి కొక్కడికి మాత్రం పరిమితం కాదు. అది ఎనుబది నాలుగు లక్షల జీవరాసులకూ ఉన్న బాధ: మనుష్యు లెవ్వరూ లేకపోవడం పసిగట్టి, తలుపు తోసుకుని ఓ శునకరాజం గృహప్రవేశం చేసింది. కళ్ళకు విందుగా వండి పెట్టిన అన్నం కనిపించిందేమో, ముఖాన్ని పాత్రలోకి దూర్చింది. దుర దృష్టవంతుడి విషయంలో చేతి కందిన కబళం నోటి కందదని చెబుతారు. కానీ నోటి కందిన కబళం గొంతుక వెంట దిగజారకపోవడం ఎంతటి దుర దృష్టం? కుక్క విషయంలో అదే జరిగింది. దాని తల పాత్రమూతిలో బిగుసుకపోయింది.

ఒళ్ళెరుగని కోపంతో ఉగ్రుడై పోయాడు సత్యమూర్తి. ఆరిపోయిన కొరివికట్టె తీసుకుని కుక్క వీపుపైన రెండు దెబ్బ లంటించాడు. బెదరి, దిక్కులు తెలియక, యిల్లంతటా కలియ తిరిగి చివరి కెలాగో బయటపడి అక్కడొక కానుగచెట్టు మొదలుకు ఢీ కొట్టుకుని కుక్క పొర్లింతలు మొదలెట్టింది. పాత్ర వూడక, కళ్ళు తెలియక, మొరగడానికి వీల్లేక, ఎండు దుమ్ములో దొర్లుతూ ఆ కుక్క పడుతున్న అవస్థ సమస్తమైన ప్రాపంచిక యాతనలకూ వ్యాఖ్యానప్రాయంగా ఉంది. కోపం పటాపంచలై పోగా సత్యమూర్తి క్షణంలో ఖిన్నుడై పోయాడు. జీవితం ఎంతటి దుర్భరమో, మరెంతగా దుస్సహమో తెలియజేయడానికోసం భగవంతుడీ కుక్క నిక్కడికి పంపాడేమో! మరికొంతసే పిలాగే చిత్రహింస కొనసాగితే విలవిల దన్నుకుని కుక్క పరలోకానికే పయనం గడుతుందేమో!

పరుగెత్తి నాలుగంగల్లో కుక్కను సమీపించాడు సత్యమూర్తి. ఒక చేతితో కుక్కను తోసి పట్టుకుని, మరొక చేతితో పాత్రను వూడ లాగేశాడు. చావు దప్పి కన్ను లొట్టబోయినట్టుగా లబోదిబోమని అరుస్తూ కుక్క అదే పరుగుగా పారిపోతోంది!

పరుగెడుతున్న కుక్కవైపు చూస్తున్నాడు సత్యమూర్తి. చూస్తుండగా వెంకటాద్రిగారి మేడకు వెనుకవైపున ప్రాకారాని కీవల ప్రహరీ తలుపు దగ్గర నిల్చుని తనవైపే చూస్తున్న పంకజం కనిపించిం దతనికి! ఆ క్షణాన సత్యమూర్తిలో చెలరేగిన భావోద్విగ్నత వర్ణనాతీతం! పంకజం గనుక చేతికి దొరికితే అత డీ చెంపకూ, ఆ చెంపకూ నాలు గంటించా లను కున్నాడు. ఈమెగారి పుణ్యమా అని తాను తల్లిని స్వగ్రామానికి పంపి, యిలాంటి దురవస్థకు లోనయ్యాడు. మరైతే ఈవిడేమో హాయిగా భోజనం చేసి, చల్లటి నీడలో నిల్చుని ఎవరి కర్మ కెవరిది పూచీ అన్నట్టు వినోదాన్ని తిలకిస్తోంది.

"ఛాఛా! ఏం మనుషులు!"—అనుకున్నాడు సత్యమూర్తి. అనుకుంటూ చరచరా ఇంటి లోపలికి వెళ్ళి అలకపానుపు వేసిన రాజుగారి చిన్న భార్యలా మంచంపైన ముడుచుకున్నాడు.

భార్యలా మంచంపైన ముడుచుకున్నాడు. లోపల బడబాగ్నిలాంటి ఆకలి; బయట ప్రశాంత సాగరం లాంటి నిశ్శబ్దం. ఒకటి రెండు గడియల సేపు అలాగే గడిచి పోయింది.

ఆ తరువాత మెల్లగా తలుపు తెరుస్తున్నట్లు, ఎవరిదో పదధ్వని చేరువకు వచ్చినట్లు, ఎవరో మంచంపైకి వంగి 'బాబుగారూ!' అని పిలుస్తున్నట్లు సత్యమూర్తికి స్వప్న సదృశంగా భాసించింది.

అందుకని ప్రయత్నం చేసినమీదట అతని కనురెప్పలు కొంచెంగా విచ్చుకున్నాయి.

"భోజనం చేద్దురు గానీ లేవండి బాబూ!"

సత్యమూర్తి చివాలున లేచి కూర్చున్నాడు. నిజమే! కలగాదు, ఈవిడ వెంకటాద్రిగారింట్లో పని మనిషి రంగమ్మ, కారియర్‌లో భోజనం తీసు కొచ్చింది.

ఎవరు పంపారు? ఎందుకు పంపారు?—మున్నగు చొప్పదంటు ప్రశ్నలు సత్యమూర్తి మదిలో మెదలడం లేదు. ఎవరు పంపితే నేమి? ఎందుకు పంపితే నేమి? ఇది భోజనం! మట్టి బొమ్మలాంటి మానవుడికి మహోత్తేజాన్ని సమకూర్చే భోజనం యిది. మారుమాట లేకుండా సత్యమూర్తి భోజనంపైన కలియబడ్డాడు.

తినింది తినగా కారియర్‌లో యింకా భోజనం మిగిలిపోయింది. అలాగైతే యీ కారియర్ భోజనం తనకు రెండు పూటలకు సరిపోతుందన్న మాట! ప్రతిరోజూ యిలాగే ఎవరైనా భోజనం పంపితే బాగుండు ననుకున్నాడు సత్యమూర్తి.

ఎలాగైనా సత్యమూర్తి సిద్ధ సంకల్పుడు! ఆడివి పాళెంలో ఉన్నంత కాలం అతడు చేయి కాల్చుకోవలసిన అవసరం లేకపోయింది. కానైతే ఆ తరువాత అతడు అడివి పాళెంలో ఉన్నదంతా పట్టుమని నెల రోజులు. మూడు మాసాల క్రితం ప్రారంభమైన కథ ఈ నెల రోజుల్లోనే పతాక స్థాయికి చేరుకుంది.

*　　　*　　　*

మనసుకు రెక్కలు గట్టుకుని ఆకాశ వీథుల్లో విహరించే వివశత్వానికి, సత్యమూర్తికీ చాలా దూరం. అతడు లేమిలో పుట్టి, లేమిలో పెరిగాడు. అతని దృష్టిలో జీవితం పూలపాన్పుగాదు. క్లేశాలకు ఆలవాలమైన దూర ప్రయాణం. చదువు, ఉద్యోగం, వివాహం, సంసారం లాంటివి ఆ ప్రయాణంలోని మజిలీలు. ఒక్కొక్క మజిలీలోనూ ఆగిపోయినట్లు కనిపించి, జీవితం మళ్ళీ ముందుకు సాగిపోతుంటుందని సత్యమూర్తి తలపోశాడు.

ఎప్పుడు విన్నాడో సరిగ్గా జ్ఞాపకంలేదు గానీ, ఏడెనిమిదేళ్ళ క్రిందటే సత్యమూర్తి 'ప్రేమ' అన్న మాటను విన్నాడు. సత్యమూర్తి శబ్దకోశంలోకి ఆ మాట దారి తప్పిన బాటసారిలా వచ్చిపడింది. ఆ పిమ్మట పుస్తకాల్లోనూ, సినిమాల్లోనూ ఆ మాటకు సంబంధించిన రకరకాల టీకా టిప్పణులను గూడా అతడు విన్నాడు. ఎంతగా విన్నా అది జీవితానికి అవసరమైన హంగని భావింపలేకపోయాడు సత్యమూర్తి. ఒకప్పుడు అది శ్రీమంతుల విలాసాల్లో ఒకటేమో ననుకున్నాడు. మరొకప్పుడు అదొక విధమైన మనోవికారమైతే కావచ్చు ననుకున్నాడు. వేరొకప్పుడు గురువుచేత విశదీకరింపబడనిదే అవగతంగాని గహనమైన విషయాల్లో అదొక్కటి కాబోలు ననుకున్నాడు. కానీ పంకజం కనిపించిన తరువాత సత్యమూర్తి మొదటి రెండు అభిప్రాయాలనూ ఉపసంహరించుకున్నాడు. మూడో అభిప్రాయాన్ని బలపరుచుకున్నాడు.

మాటలతో గాక మనసుతో, హావభావాలతో గాక హృదయంతో తనకు ప్రేమ పాఠాలు బోధించడానికోసం నియమితురాలైన గురువులా సత్యమూర్తికి సాక్షాత్కరించింది పంకజం?

లేత ఎడదను అమృతంగా కరిగించి తన జీవితపు మరుభూములను సారవంతం చేయడానికి ఉద్యుక్తమవుతున్న పంకజం మనస్తత్వాన్ని మరేమని అర్థం చేసుకోగలడు సత్యమూర్తి! ప్రేమ ప్రతిఫలం కోరదని చెబుతారు. ఈ నిర్భాగ్యుడిలోనుంచి పంకజం ఆశించగలిగిన ప్రతిఫలం ఏముంది

గనుక! ప్రేమ గ్రుడ్డి దంటారు. కాకపోతే తన ప్రయోజకత్వం ఏపాటిదో వూహించుకోలేనంతటి లోకజ్ఞానం లేనిదా పంకజం! కావచ్చు. ఇది ప్రేమైతే కావచ్చు. కాని ఈ బలహీనతను ఆధారంగా ఉంచుకుని తాను పంకజం కళ్ళలో కారంచల్లలేడు! తన తాహతేమిటో తనకుతెలుసు. పంకజం తనకు మోయరాని ముల్లె అని తెలుసు. ఆయాచితంగా జాబిల్లి వెన్నెలలు కురిపించి నప్పుడు, అర్థించకపోయినా మేఘాలు వర్షాలను దిమ్మరించినప్పుడు, ప్రాధే యపడకపోయినా వెయ్యిరకాల పువ్వుల మధుర సౌరభాన్ని మోసి తెచ్చి మలయపవనం మనసుకు ఉల్లాసం కలిగించి నప్పుడు ఆమె పేరును కృత జ్ఞతాభరంతో సంస్మరించుకో గలడు. కానీ తాను పంకజాన్ని ప్రేమించలేడు.

జిజ్ఞాస ప్రారంభం కాకూడదు గానీ, ప్రారంభమైన తర్వాత దానికి సహస్ర ముఖాలు—తాను పంకజాన్ని ప్రేమించబోవడం లేదనుకున్నాడు. మనసు వెయ్యి అంతస్థుల మేడలాంటిదైతే అందులోని ఒకానొక పై అంత స్థులో జరిగిన నిర్ణయం యిది. కానీ అట్టడుగు అంతస్థులో ఏర్పడి ఉన్న నిర్ణయం మాటేమిటి! నిద్రలేచిన మరుక్షణం తన తలపులు ప్రసరించే దెవరి మీదికి? కళ్లు మూసుకుంటే చాలు, తన మనోవీధిలో ఆనందాల సెలయేర్లుగా దొర్లిపోయే చిరునవ్వు లెవరివి? ఇటీవలి దినాల్లో తాను సంతకం పెట్టబోయి 'పంకజం' అని వ్రాసిం దెన్నిసార్లు? అంతెందుకు! తనలోని 'తాను' క్రమ క్రమంగా హరించి పోతుండగా ఆ ఖాళీ అంతటా పంకజమే నిండి పోతోంది. మరి కొంతకాలానికి 'తాను' బొత్తిగా మిగలదేమో! ముల్లో కాలకూ పరివ్యాప్తమైన త్రివిక్రమ స్వరూపంలా తన మానసాకాశమంతటా పంకజమే అలముకుంటుందేమో! ప్రేమించలేదని ఆత్మవంచనకు పూను కుంటున్నా దేమిటి? అయ్యో, తాను పంకజాన్ని ప్రేమించాడు.

కానీ ఏమాట కామాటే చెప్పుకోడం న్యాయం. సత్యమూర్తి నిర్దోషి. పగను గానీ, ప్రణయాన్ని గానీ కోరికోరి అతడు తన జీవితంలోకి తెచ్చు కోలేదు. అతనితో నిమిత్తం లేకుండా, వాటంతటవే అతని జీవితంలోకి దారి చేసుకున్నాయి.

ఓ రోజు సాయంత్రం పనలకుర్రాణ్ణి వెంటబెట్టుకుని దగ్గర్లోనే ఉన్న మామిడితోటలోకి వెళ్ళి మల్లెపువ్వులు కోసి తెచ్చుకుంటూ ఉంది పంకజం. బడితోటకోసం పాదులు తవ్విస్తున్న సత్యమూర్తి ఆమెకేసిచూచాడు. ఎన్నడూ లేంది, ఏదో దిగులు ఆమె ముఖంలో పారాడుతోంది. మంచినీళ్ళ చెరువు లాంటి గుండెలో గుభిల్లుమని వో గుండు పడినట్లయి "అదేమిటి పంకజం! అదోరకంగా ఉన్నావు?" అన్నాడు సత్యమూర్తి.

"ఎలా ఉన్నాను మేష్టారూ! ఎలా ఉండినా మీకేం నష్టం?" అంటూ కుర్రాళ్ళు చూడకుండా నాలుగు మల్లెపువ్వులు అతడి దోసిట్లోవేసి మూసిపెట్టి పసిమి వన్నెలు వెదజల్లుతున్న సూర్యకాంతిలో బరువుగా అడుగులు వేసు కుంటూ నడిచిపోయింది పంకజం.

కుర్రాళ్ళను యింటికి వెళ్ళి పొమ్మని, సూర్యుడస్తమించిన తరువాత గూడా కుర్చీలోనే కూర్చుండిపోయాడు సత్యమూర్తి. బయటి చీకట్లతోబాటు, అతని మనసులో ఆలోచనలు ముసురు కుంటున్నాయి. పంకజం తరువాత ఒక్క వంటావిడ తప్పితే ఆ యింట్లో ఆడవాళ్ళెవ్వరూలేరు! ఏమయ్యారు? అక్కున చేర్చుకుని, అంతరంగాన్ని కనిపెట్టి, ఆదరించడాని కెవ్వరూలేని ఆ యింట్లో పంకజానికెలా ప్రొద్దు పోతోంది? ఆమెకు పెళ్ళి చేయాలన్న సదుద్దేశం వెంకటాద్రిగారి కింకా ఎందుకు కలుగలేదు?

ఆరోజు రాత్రి కారియర్ తీసుకెళ్ళడాని కోసం వచ్చిన రంగమ్మ ద్వారా సత్యమూర్తి సందేహాలకు సమాధానాలు లభించాయి. పంకజానికి చిన్నప్పుడే తల్లి చనిపోయింది. వెంకటాద్రిగారు మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకున్నారు. పంకజం పిన్నమ్మవన్నీ రాచపోకిళ్ళు. బజార్లకూ, సినిమాలకూ నోచుకో లేని అడవిపాళెం బ్రతుకు ఆమెను తనలో యిముడ్చుకోలేక పోయింది. ఆమెకోసం వెంకటాద్రిగారు పట్టణంలో ఒక కాపురం పెట్టక తప్పలేదు.... ఆమె పిల్లల కోడి! ఆ పిల్లలు మూపిన ముత్యాలు, పాపిన పగడాలు. ఏళ్ళు నెత్తికొస్తున్నకొద్దీ అతిగారాబంచేస్తూ వాళ్ళు కోరగానే కొండమీద కోతుల్ని పట్టి తెప్పించడం మినహా, ఆమెకు మిగిలిన ప్రపంచం సంగతి కాబట్టదు.

కానీ వేసవిలో వూటీకి వెళ్ళినట్టు, అడివిపాళానికి వచ్చి మకాం వేసినప్పుడల్లా ఆమె పంకజాన్ని అత్తగారిలా ఆరడిపెట్టి, ఉత్తమ గృహిణిగా తరిఖీదు యివ్వదలుచుకోడంలో ఆంతర్యం లేకపోలేదు. ఆమెగారికో తమ్ముడున్నాడు. కారణం ఏదైతేనేమి ముప్పైమూడేళ్ళ వయసొచ్చినా అతడికింకా పెళ్ళికాలేదు. చిగుళ్ళు బాగాకనిపించేటట్టు పైకిలేచిన పెదవుల మధ్య బంగారపు పన్నుతోసహా అతడు పళ్ళికిలిస్తే, జడుసుకుంటుంది పంకజం. ఈ భీతహరిణాన్ని తీసుకెళ్ళి ఆ కుమార రాజాకు కట్టబెట్టాలన్నది పిన్నమ్మగారి ప్రయత్నం.

"అదైనా బిడ్డ బ్రతికి బాగుపడాలనిగాదు బాబూ! చిన్నమ్మగారికి తల్లిమూలంగా వచ్చిన పొలాలేవో ఉన్నాయి. తమ్ముడికి పిల్లనిస్తే, ఆ వున్నదేదో ఉమ్మడి సొత్తుగా ఉండిపోతుందనీ! అక్కడ అమ్మగారు తలపెట్టారేమో, ఇక్కడ అయ్యగారు కూడా అమ్మాయికి పెళ్ళి చేసేయాలన్న కలవరంలో పడ్డారు...."

రంగమ్మ వెళ్ళిపోయింది.

సత్యమూర్తి కారోజు రాత్రి యించుమించు జాగరణగానే గడిచిపోయింది.

రోజులు కూడా గడిచి పోసాగాయి. ఉదయం పది పదకొండుగంటలప్పుడు కడవ చంకన పెట్టుకుని రంగమ్మ మంచినీళ్ళకోసం బయల్దేరుతుంది. ఆ కడవలో కారియర్ ఉంటుందని ఎవరికి తెలుస్తుంది? సత్యమూర్తి రెండు పూటలా భోజనం చేస్తున్నాడు. ఇప్పు డతనికి భోజనం ఒక సమస్యగాదు. అసలు బ్రతుకే ఒక సమస్యగా రూపొందగా, ఆ జటిల సమస్య ఎదుట చేష్టలు దక్కి నిల్చున్న కింకర్తవ్యతా విమూఢుడు సత్యమూర్తి! అతడి కోసం కాలం ఎందుకు ఆగుతుంది?

ఓ రోజు హటాత్తుగా ప్రశ్నించింది పంకజం—"అమ్మ నెప్పుడు తీసుకొస్తారు?" అని.

గొంతుకలో వెలగకాయ పడినట్టయింది సత్యమూర్తికి! తల్లిని తీసుక

రాబోవడంలేదు సరిగదా, ఎప్పుడో ఒకప్పుడు తను గూడా అడివిపాలెం నుంచీ పలాయనం మంత్రం పఠించవలసి రావచ్చు.

ఉన్నట్టుండి తను మాయమైపోతే ఏమనుకుంటుంది పంకజం?

వేరొకసారి "నన్నొకసారి మీ వూరికి తీసుకెళ్తారా మేష్టారూ?" అంది పంకజం.

సత్యమూర్తి తలక్రిందులై పోయాడు. అయినా అంతలో తమాయించుకొని పంకజం తమాషా కడిగిందేమోనని సరిపెట్టుకుని తను గూడా తమాషాగానే బదులిచ్చాడు—

"దానికేం పంకజం! ఇప్పుడు బయేల్దేరినా తీసుకెళ్ళడానికి సిద్ధమే!"

పంకజానికి నమ్మకంలేదు! 'నిజంగానా?' అని ప్రశ్నిస్తున్న చిలిపి కళ్ళతో ఆమె సత్యమూర్తికేసి చూస్తోంది.

తన దౌర్బల్యాన్ని తలచుకుని కించపడిపోతూ తలవంచుకున్నాడు సత్యమూర్తి.

ఎండకాలంలో ఏటి యిసుక దిబ్బల మధ్య ఆగలేక, వేగంగా సాగలేక మెల్లగా కదులుతున్న నీటి పాయలా, కాలం మందగమనాన్ని సాధన చేస్తోంది.

ఇలా వుండగా ఆ రోజు రానే వచ్చింది.

ఆ రోజు! అదే కథలో చివరి రోజు!

మామూలు మేరకు మధ్యాహ్నం బడివదలిపెట్టి యింటికి తిరిగి వచ్చాడు సత్యమూర్తి. నిర్దిష్టమైన రహస్య స్థలంలో కారియర్ కనిపించ లేదు. ఈపాటికెప్పుడో రావలసింది కారియరు. ఈరోజు అది గైర్‌హాజరు కావడానికి కారణమేమై వుంటుందో సత్యమూర్తికి బోధపడలేదు.

తల్లి స్వగ్రామానికి వెళ్ళిన రోజున సత్యమూర్తి ద్రవాహారమైనా పుచ్చుకున్నాడు. ఈనాడదీలేదు. ఆకలి మాట దేవుడెరుగు, ఏదో అమంగళాన్ని శంకించాడు సత్యమూర్తి. నెల రోజుల రివాజుకు విరుద్ధంగా ఈనాడు భోజనం రాలేదంటే యిందుకు బలవత్తరమైన కారణం వుండకపోదు.

ఏమిటది? ఏమైవుంటుంది?

పరిపరి విధాలుగా అల్లుకపోతున్నాయి సత్యమూర్తి వూహలు. సాయంత్రమవుతున్నకొద్దీ ఎండలు చల్లబడిపోయాయిగానీ వేడెక్కిపోయిన సత్యమూర్తి బుర్ర మాత్రం అత్యధిక ఉష్ణమానాన్ని ప్రకటిస్తున్న జ్వర మాపకంలా అలాగే వుండిపోయింది. తల నొప్పితో కణతలు బద్దలై పోతున్నాయి. అంతరాంతరాల్లో అవ్యక్తంగావుండి ఒక్కుమ్మడిగా వెలికి వచ్చి మానవుణ్ణి చుట్టుముట్టే భయం ఎలాంటిది? అది ఆశ్రయంలేని చోట కుంభీపాతంగా కురిసే జడివానలా మనిషికి దిక్కులు దోచనివ్వదు. అది కిటికీలులేని యిరుకైన గదిలో ముమ్మరంగా వ్యాపిస్తున్న ముంత పొగలా వూపిరాడనివ్వదు.

ప్రొద్దుపోయి చీకటి పడింది. గాలికి దీపం ఆరిపోకుండా తలుపు బిగించి, ముసుగు బిగదన్నుకుని దీపజ్వాలలోకి దూకుతున్న శలభంకేసి చూస్తున్న సత్యమూర్తి తలుపు నెవరో తడుతున్నట్టు తోచి తృళ్ళిపడ్డాడు. తలుపు తీస్తుండగా అతడి చేతులు కంపించాయి.

కఠోరంగా తపస్సుచేసిన తర్వాతగానీ యిష్టదైవం ప్రత్యక్షంగాదు!

"ఏం జరిగింది పంకజం? ఇప్పుడొచ్చావేమిటి? రంగమ్మ ఏమైంది?" ప్రశ్నలు కురిపించాడు సత్యమూర్తి.

"చెబుతానుగానీ, మీరు మొదట భోజనం చేయండి మేష్టారూ!" అంది పంకజం.

"చెప్పు పంకజం! నాకు మతి పోతోంది. నా మట్టుకు నేనేమైనా నాకు చింతలేదు. నేను నిన్ను గూడా వూబిలోకి లాగుతున్నట్టున్నాను. చెప్పవా పంకజం! ఏం జరిగింది?"

"మీరు భోజనం చేయరా మేష్టారూ?"

మంకుపట్టు వదలుకున్న కుర్రవాడిలా సత్యమూర్తి పంకజం మాటను పాటించాడు. ఆవురావురంటున్న ఆకలి యెదుట కారియర్ గిన్నెలు ఖాళీ అయిపోతున్నాయి.

"రంగమ్మ వెళ్ళిపోయింది మేష్టారూ! పనిలోనుంచీ పొమ్మనేశారు. నాన్నగారి మనసులో ఏముందో తెలియదు. తెల్లవారగానే రమ్మన్నారు. ఈ రోజునుంచీ పని చాలించుకోమన్నారు. నన్ను కన్నతల్లిలా చూచుకునేది మేష్టారూ! ఆవిడ గూడా వెళ్ళిపోయింది." సత్యమూర్తికి కన్నీళ్ళు కనిపించకుండా నేలవైపు చూస్తోంది పంకజం.

"అలాగైతే నువ్విప్పు డెందుకొచ్చావు పంకజం? ఇలా జరుగుతోందని మీ నాన్నగారు పసిగట్టేశారేమో!" భయకంపిత స్వరం సత్యమూర్తిది.

"మీరేమైనా ఋషీశ్వరులా మేష్టారూ, మీకు ఆకలి వేయదూ?"

ఆక్షణాన సత్యమూర్తికి కనిపించిందేమిటి? పంకజం సజలనయనాల్లో తళతళలాడుతున్న అమాయకత్వం. అదేం చేసింది? తెచ్చికోలు సంస్కారాలను పుటుక్కున త్రెంపి సత్యమూర్తికి ఒక్క నిమిషంపాటు అచ్చమైన మానవత్వాన్ని ప్రసాదించింది. సత్యమూర్తికి తాను భోజనంచేస్తున్న సంగతి గుర్తులో లేదు. అతడు రెండు చేతులతోనూ పంకజాన్ని దగ్గరకు దీసుకుని "ఎలా సాధ్యమవుతుంది పంకజం? ఎలా వదులుకోగలను నిన్ను! ఎవరివి నువ్వు! ఎన్ని పూర్వజన్మాల అనుబంధానివి నువ్వు" అంటూ గాఢంగా గుండెలకు హత్తుకున్నాడు.

అయిదు నిమిషాలవరకూ సత్యమూర్తి ఒడిలో నుంచి లేవాలన్న స్పృహేలేదు పంకజానికి.

దూరాన ఎక్కడో ఓ గుడ్లగూబ ప్రశాంత వాతావరణంపైన నిప్పు లుమిసినట్టు ఘూకారం చేస్తోంది.

తటాలున లేచి కూర్చుంది పంకజం. "నా కెందుకో భయంగా వుంది మేష్టారూ! ఏం జరుగుతుందో చెప్పలేను. అంతా అయోమయంగా వుంది. మీరు జాగ్రత్తగా వుంటారా మేష్టారూ?" హెచ్చరిస్తూ లేచి నిల్చుని రెండడుగులు వేసి ద్వారంగుండా వలికి చూచింది పంకజం. చూస్తున్న పంకజం ముఖంలో ఓ భయవీచిక రివ్వున సుళ్ళు తిరిగింది.

"చూచారా మేష్టారూ! మేడపైన దీపం వెలుగుతోంది. నేను వచ్చినప్పుడు దీపం లేదు. నాన్నగారు నిద్రపోయి వుంటారనుకున్నాను. జాగ్రత్తగా వుంటారుగదూ!" చీకటిలో అదృశ్యమైపోయింది పంకజం.

తలుపు మూసి గడియ వేసుకుంటే ఆపదలు దరిజేరవన్న నమ్మక మేమీ లేదు. అయినా సత్యమూర్తి గడియ వేసుకున్నాడు. పడుకున్నంత మాత్రాన నిద్ర పట్టదని సత్యమూర్తికి తెలుసు. అయినా పడుకున్నాడు. ఉండి ఉండీ పంకజం హెచ్చరిక అతడి చెవుల్లో ప్రతిధ్వనిస్తోంది. అపాయం ఎలా వుంటుంది? ఏవిధంగా వస్తుంది? ఏం చేస్తుంది? ప్రశ్నల సంఖ్య పరిమితమే గానీ జవాబులు మాత్రం అసంఖ్యాకంగా స్ఫురిస్తున్నాయి.

కాళరాత్రి తల విరబోసుకున్న జడల దయ్యంలా పుడమితల్లి గుండెలపైన కూర్చుంది. ఊరవతలి మోదుగ చెట్ల దిబ్బల్లోనుంచీ గుంట నక్క లరుస్తున్నాయి. సత్యమూర్తి పాలిటికి పంకజం వెళ్ళిపోయిన తర్వాత కొన్ని యుగాలు గడిచిపోయినట్టున్నాయి. చూరుల సందుల్లోనుంచీ చలిగాలి వీస్తోంది. అర్ధరాత్రి తరువాతగానీ చలిగాలి ప్రారంభంగాదు. ఐతే మూడో జాము జరుగుతోందన్నమాట!

విష భుజంగాలు సంచరించేచోట నడుస్తున్న మనిషికి ప్రతి ఎండు టాకు కదిలికా కంపరం కలిగించడం సహజమే! సత్యమూర్తి లేచి కూర్చున్నాడు. సవ్వడి స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. భ్రమనుకోడానికి వీల్లేదు. నీరవ నిశీథాన్ని చీల్చుకుంటూ పాదరక్షలు టక టక లాడిన చప్పుడు........

చివరకు అనుకున్నంతా అయింది. అపాయం రానే వచ్చింది. తలుపు తట్టనే తట్టింది.

సత్యమూర్తి తలుపు తెరిచేశాడు.

ఒకదానివెనుక ఒకటిగా రెండు మానవాకారాలు చీకటిలో రేఖా మాత్రంగా కనిపిస్తున్నాయి.

పోల్చుకోడంలో ఒకటి రెండు క్షణాలు గడిచిపోయాయి.

ఎట్టయెదుట నిల్చున్న వ్యక్తి పెద్దపాలేరు నరసింహులు. అతడి వెనుక సాక్షాత్తుగా వెంకటాద్రిగారు!

"బయటికి రమ్మన్నా నరసింహులూ!"

కర్కశమైన ఆజ్ఞను నరసింహులు పునరుద్ఘాటించవలసిన అవసరం లేకపోయింది. సత్యమూర్తి యంత్రంలా బయటికి వచ్చేశాడు.

"ఏం చేసినా పాపం లేదతణ్ణి! ఏం చేసినా ఈ అడవిలో అడిగేవాళ్లు లేరు. ఏం చేద్దామంటావు నరసింహులూ?"

"పిచ్చుకపైన బ్రహ్మాస్త్రమా బాబూ?"

వెంకటాద్రిగారు నిర్ణయానికి రావడానికి రెండు నిమిషాలు తీసుకున్నారు. "ఇప్పుడు బయల్దేరితే రైలందుతుంది గదూ?"

"అందకేం బాబూ! మలి కోడి కూయడమూ, రైలు స్టేషనులోకి రావడమూ ఒక్కసారే!"

ప్రాకారానికి వాయవ్య భాగానవున్న పాకవైపు చూస్తూ "నరసింహులూ! బండి నిక్కడికి తీసుకురా" అన్నాడు వెంకటాద్రిగారు.

యజమాని యింగితాన్ని ఇట్టే ఆకళిం చేసుకున్నాడు నరసింహులు. నిమిషాల్లో బండిని తీసుకొచ్చి పూరింటి యెదుట నిలిపాడు.

"సామానులు తెచ్చి బండిలో పడేయి...."

సుడిగాలిలా లోపలికి వెళ్ళి సామానులపైన విరుచుకపడ్డాడు నరసింహులు. పుస్తకాల కొయ్యపెట్టె, దుస్తులున్న ట్రంకు, పరుపూ, పాత్రలూ....అన్నీ సవారీ బండిలోకి చేరిపోయాయి. వక్క కొరికేటంత సేపట్లో యిల్లు సర్వశూన్యమైపోయింది.

"ఎద్దును తీసుకొచ్చి బండి కట్టు...."

మాట వెలువడకముందే మార్గంలో వున్నాడు నరసింహులు. అంతలో యినుపకమ్ముల గేటు కిరకిరలాడిన సవ్వడి. అంతలో ఎద్దు మెడపట్టెడకు కట్టిన చిరు గంటలు గణగణలాడిన శబ్దం. నందికి దాయాది లాంటి గిత్తను తోలుకొచ్చి, బండికి పూన్చి జాటీ అందుకున్నాడు నరసింహులు.

గిత్త కదిలింది. గిత్తతోబాటు బండి. బండితోబాటు సత్యమూర్తి.

"బ్రతికిపోయావు గానీ, వెళ్ళవోయీ పంతులూ!" వెనువెంటనే వీడ్కోలు.

బండి వెంకటాద్రి మేడ ఎదుటకు వచ్చి మట్టిబాటలో కలుసుకుంది. తల పైకెత్తి మేడవైపు చూచాడు సత్యమూర్తి. వ్యక్తం చేయడానికి వీల్లేని కొండంత మూగబాధను మోస్తున్న అతడి హృదయం ప్రిదిలి తునాతునకలై పోతున్నట్టుంది. ఈ మేడలో ఎక్కడుందో పంకజం! మంచి గంధపుకొయ్యతో బొమ్మను చేసి మలయానిలం లాంటి మనసు నిచ్చి, అమృత కలశంలాంటి గుండె నిచ్చి భగవంతు డీ లోకానికి పంపించిన పంకజం రేపటి ఉదయం చిన్నబోయిన ఆ పూరింటిని చూచి ఎంతగా విలపిస్తుందో? ద్వారం దగ్గర నిల్చొని జాగ్రత్తగా ఉండమని చెబుతూ చీకట్లోకి జారిపోయింది, పంకజం. అదేనా ఆఖరుసారిగా కనిపించడం?

అడవిలో మేడ. మేడలో పంకజం. అంతా ఒక కల. చిట్ట చివర దారుణాఘాతం. ఆఘాతంతో చెదిరిపోతున్న తీయటి కల....

"దిగులుగా ఉందటయ్యా పంతులూ!"

అది పరామర్శ గాదు. గాయంపైన మోపుతున్న కైజారు.

"దమ్ములుండాలయ్యా పంతులూ! లేకపోతే గమ్మునుండాలి. నీకు దమ్ములూ లేవు. గమ్మునా ఉండకపోయావు. ఏడువు. ప్రపంచంలోకి వెళ్ళి నింపాదిగా ఏడువు...."

మాటలు కటువుగా ఉన్నా నరసింహులు మనసులోని మృదుత్వాన్ని పోల్చుకో గలిగాడు సత్యమూర్తి.

"నేనేం చేశానో వింటావా పంతులూ! మేనమామ పిల్ల నివ్వనన్నాడు. వాళ్ళు వూరు వూరంతా ఒకటి. ఐతేనేం, అమ్మాయి మన తట్టు! రాత్రికి రాత్రే లేపుకొచ్చేశాను." క్షణంసేపాగి మళ్ళీ కొనసాగించాడు నరసింహులు. "నువ్వేం చేశావు? ఆశలు రేపావు. అమ్మాయికి గాకుండా వెళ్ళిపోతున్నావు. రేపేమవుతుంది? అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళి ఆ పుచ్చిన పళ్ళపుల్లయ్యకు కట్టబెట్టేస్తాడు తండ్రి! నీతోబాటు ఆమె గూడా ఏడుస్తుందిలే...."

జీవితపథంలో ఎదురైన అగాధాలపైన సంజాయిషీల వంతెనలు కట్టుకుని సాగిపోతారు మానవులు కొందరు.మరికొందరికలా వంతెనలు కట్టుకోడం చేతగాదు. వాళ్ళు అగాధంలో కూలిపోతారు. మళ్ళీ కోలుకోరు. సత్యమూర్తి రెండవ తరగతికి చెందినవాడు.

అందుచేతనే గావచ్చు, సత్యమూర్తికి సంజాయిషీ చెప్పుకోవాలనిపించలేదు.

దెప్పడం పూర్తయిందేమో, నరసింహుల్ని పూర్వస్మృతులు ఆవహించుకుంటున్నాయి.

"చనిపోయి స్వర్గలోకంలో ఉందా ఇల్లాలు. పంచప్రాణాలు బిడ్డపైన పెట్టుకుని బ్రతికింది. ఆమె చనిపోతుండగా బిడ్డ నా చేతుల్లోనే ఉంది. బంగారంలాంటి బిడ్డ. పెరిగి పెద్దదైంది. ఏం లాభం లేవయ్యా పంతులూ! గంగానమ్మలాంటి సవతి తల్లి. తోడేళ్ళలాంటి పిల్లలు. ఎలుగుబంటి లాంటి కాబోయే మొగుడు. ఈనగాచి నక్కలపాలుజేసినట్టుంది...."

బండికి గట్టిన గిత్త జవనాశ్వంలా పరుగిడుతోంది. క్రోసెడు దూరం ఎలా గడిచిపోయిందో ఏమిటో, చెట్ల సందుల్లోనుంచీ స్టేషను దీపాలు కనిపిస్తున్నాయి. అయిపోయిన పెళ్ళికి మేళాలెందు కనుకున్నాడేమో, నరసింహులు గూడా మాటలు చాలించుకున్నాడు.

స్టేషను వెనుక నేరేడు చెట్టుక్రింద ఆగింది బండి. గిత్తను వదిలించి బండిని దించేశాడు నరసింహులు. వెంటనే పెట్టెల్ని గూడా దించాడు. పరుపును తీసి పెట్టెలపైన వేశాడు. పాత్ర సామగ్రిని అందుకోబోతున్నాడు.

అప్పుడొక విచిత్రమైన శబ్దం వినిపించింది.

చేతులకు తొడుక్కున్న గాజులు మెల్లగా కదిలిన చప్పుడు....

"పంతులూ! ఇలా రావయ్యా బాబూ! ఏమిటిది? ఎవరిక్కడ?"

సవారీ కడ్డంగా ఆ చివర కట్టిన మేదర తడిక కానుకొని, ముఖాన్ని చీరచెరగులో దాచుకుని సన్నగా విలపిస్తోంది పంకజం!

నరసింహులకు నోట మాట రాలేదు.

సత్యమూర్తి తన కళ్ళను తానే నమ్మే స్థితిలో లేడు.

"నాదేం తప్పో చెప్పండి మేష్టారూ!" తడిక కానుకుని మంచుదెబ్బ తినిన తమ్మిపువ్వులా కుంచించుక పోయింది పంకజం. తడిసిపోయిన తరువాత రెక్కలు విదిలించుకుంటూ పైకిలేస్తున్న పావురాలకు మల్లే గద్గదికమైన కంఠంలో నుంచీ మాట లొక్కొక్కటిగా వెలువడుతున్నాయి. "నాన్నగారేదో చేయబోతున్నారని నాకు తెలుసు. అందుకు తగ్గట్టుగా, అర్ధరాత్రి దాటాక ఆయన నరసింహుల్ని వెంట బెట్టుకుని మేడ మెట్లు దిగారు. గేటు దాటుకుని వెళ్తున్నారు. భయం నన్ను లోపల ఉండనిచ్చింది కాదు. తలుపు తెరచుకుని పెరట్లోకి వచ్చాను. అక్కడ నిల్చుంటే ప్రాకారాని కా వైపున ఏం జరుగుతున్నదో తెలియదు. అందుకని ప్రహరీ తలుపు గూడా తెరచుకుని బయటకు వచ్చాను. అక్కడికి నాన్నగారూ, నరసింహులూ చీకట్లో నీడల్లా కనిపిస్తున్నారు. అక్కడే నిల్చుంటే నేను వాళ్ళకు కనిపించిపోతానేమోనని పాకలోకి వెళ్ళిపోయాను. పొద లడ్డమై పోవడంవల్ల పూరింటి దగ్గర ఏం జరుగుతుందో సరిగ్గా కనిపించలేదు. అంతలో అల్లంత దూరాన కనిపించాడు నరసింహులు. ప్రహరీ తలుపు పదిబారల దూరంలో ఉంది. ఏం చేయాలో తోచక బండిలో కెక్కేశాను. నాకేం తెలుసు మేష్టారూ! ఈ నరసింహులు బండికోసమే వచ్చాడు...."

దేవుడి మూలకేసి తిరిగి తల పైకెత్తి చేతులు జోడించేశాడు నరసింహులు. "ఏడుకొండలవాడా! వెంకట్రమణా! నువ్వు లేవేమో ననుకున్నానురా బాబూ! తప్పు తప్పు. నువ్వు లేకపోవడ మేమిటి!" లెంపలు వాయించుకుంటున్నాడు నరసింహులు. హర్షాతిరేకమని చెప్పడం చప్పగా ఉంటుంది. భగవత్సాక్షాత్కారం పొందిన భక్తుడిలా తన్మయత్వాన్ని భజిస్తున్నాడు నరసింహులు.

కేలూత ఇచ్చి పంకజాన్ని క్రిందికి దింపుకున్నాడు సత్యమూర్తి. పై గుడ్డతో పంకజం కళ్ళల్లో నిలిచిన అశ్రువుల్ని తుడిచేస్తూ "అందుకోసం ఏడుస్తున్నావా పంకజం! తప్పుకాదూ!ఇందులో నీ తప్పేముంది? దైవికంగా జరిగిందిది. భగవంతుడే మన కలయికకు ఒప్పుకున్నాడు" అన్నాడు.

తొలికోడి కూసింది.

వేగుచుక్క పొడిచింది.

పదిహేను నిమిషాలవరకూ అంతర్ధానమైపోయిన నరసింహులు ఇన్ని ఎర్రగన్నేరుపూలతో తిరిగి వచ్చాడు.

"పెట్టెలో దువ్వెనుందేమో చూడవయ్యా పంతులూ! చిన్నమ్మ గారు తల దువ్వుకోవాలి. పువ్వులు పెట్టుకోవాలి.అత్తారింటికి వెళ్తూ ఏడుస్తా రటమ్మా ఎవరన్నా! నవ్వుతూ వెళ్ళాలి" అంటూ పంకజాన్ని బుజ్జగించాడు.

పంకజం తలదువ్వుకుందనీ, వేణీబంధంలో చిరునవ్వులు విరజిమ్ము తున్న ఎర్రగన్నేరు పువ్వుల అరుణకాంతులు వెన్నెల వాకల్లా పంకజం చెంపలపైకి ప్రాకి వచ్చాయనీ.........యిలా పొడిగించుకుంటూ పోతే కథ పూర్తయ్యే దెప్పుడు? అయినా ఒకటి రెండు మాటలు మాత్రం చెప్పక తప్పదు.

తల దువ్వుకుని పువ్వులు పెట్టుకుంటూ "నువ్వింత మంచివాడవని అనుకోలేదు నరసింహులూ!" అంది పంకజం.

"మీకంటే మంచివాణ్ణా చిన్నమ్మగారూ! మీకంటే మంచివాళ్ళు ప్రపంచంలో లేరు" అన్నాడు నరసింహులు.

"మరైతే మేష్టారు మంచివారు కారూ?"

"ఆ సంగతి నా కేం తెలుసునమ్మగారూ! మీకు తెలియాలి...."

పంకజం నవ్వింది.

సత్యమూర్తి నవ్వాడు.

నరసింహులు నవ్వాడు.

చీకట్లు పోకార్చి జగతిని వెలుగు వెల్లువల్లో ముంచెత్తే ఉషాసుందరి మాట మరచిపోగూడదు. ఆమె గూడా నవ్వింది! *